

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مبلغ خستگی ناپذیر

یادنامه مرحوم آیت الله محمد جعفر خوشنویس (جعفر الهادی)

با تقریظ آیت الله العظمی جعفر سبحانی

به کوشش: محمد حسین خوشنویس

فهرست

- دبیاچه..... ۱۳
- تقریظ حضرت آیت‌الله العظمی جعفر سبحانی (دامت برکاته)..... ۱۵
- مقدمه..... ۱۷

بخش اول

سیری در زندگی

۱. زندگینامه خودنوشت..... ۲۱
۲. فعالیت‌های علمی..... ۳۱
- الف) تدریس..... ۳۱
- ب) عضویت علمی..... ۳۲
- ج) همکاری با نشریات..... ۳۳
۳. خاطرات شفاهی..... ۳۸
- الف) دیدار با رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای..... ۳۸
- ب) ملاقات با آیت‌الله شهید بهشتی..... ۳۹
- ج) فعالیت فرهنگی در کربلا..... ۳۹
- د) اولین سفر تبلیغی..... ۴۱
- ه) سفر به بیت‌المقدس در مسیر سفر به حج..... ۴۱
- و) خاطراتی از حجت‌الاسلام و المسلمین فلسفی..... ۴۲

- ۴۲..... (ز) یادى از آيت الله العظمى سيد محسن حكيم.....
- ۴۴..... ۴. مکتوبات.....
- ۴۵..... الف) کتب.....
- ۵۰..... ب) مقالات.....
- ۵۶..... ج) درسنامه‌ها.....
- ۶۲..... د) یادداشت‌ها.....
- ۷۴..... ه) تقریرات.....
- ۷۴..... و) ایده‌های پژوهشی.....
- ۷۹..... ۵. دیدگاه‌ها.....
- ۷۹..... الف) نقش پیامبران و امامان در تعالی بشر.....
- ۸۶..... ب) نقش اهل بیت در تفسیر قرآن کریم.....
- ۸۸..... ج) امام حسین علیه السلام و قرآن.....
- ۹۶..... د) معصومین، الگویی برای همه دوران‌ها.....
- ۹۸..... ه) حضرت مهدی علیه السلام نظاره‌گر اعمال.....
- ۱۰۰..... و) آمادگی برای عصر ظهور.....
- ۱۰۴..... ز) اذان، شعار بزرگ اسلام.....
- ۱۲۹..... ح) حقیقت تشیع.....
- ۱۳۳..... ط) مواجهه با تخریب‌گران مذهب.....
- ۱۳۴..... ی) شناخت فرقه‌های اسلامی.....
- ۱۴۴..... ک) زیارت قبور از دیدگاه اهل سنت.....
- ۱۵۸..... ل) تخریب قبور از سوی وهابیت.....
- ۱۵۹..... م) اهمیت علوم حدیث و قرآن.....

- ن) کرسی‌های آزاداندیشی ۱۶۱
- س) تهاجم فرهنگی؛ از نظر ابزار و شیوه مبارزه با آن ۱۶۳
- ع) کنکاشی درباره فرقه‌های غیر رسمی یهودی در اسرائیل؛ یهودی‌های غیر رسمی ۱۶۹
۶. گفت‌وگوها ۱۸۳
- الف) پاسخ به چند پرسش دینی ۱۸۳
- ب) شاخه‌های جوان موفق ۱۹۲
- ج) شخصیت جذاب رسول اکرم صلی الله علیه و آله ۲۰۹
- د) ماهیت و پیشینه فرقه ضاله وهابیت ۲۲۵
۷. الآراء و الدراسات ۲۴۳
- الف) الحقیقه کما هی ۲۴۳
- ب) القرآن الکریم و الحضارة ۲۶۵
- ج) التوحید من منظار الإمام امیر مؤمنین علی علیه السلام ۲۷۳
- د) أهل البيت علیهم السلام و أتباعهم ۲۸۰
- ه) الإمامة المبكرة ۲۸۵
- و) أربعون حديثاً حول السيدة فاطمة الزهراء علیها السلام علی لسان عائشة زوجة الرسول صلی الله علیه و آله ۲۸۷
- ز) شهر رمضان الذی جعل فیہ برنامجاً متمیزاً ۲۹۷
- ح) أثر الصّوم فی الصحّة الجسّدية ۳۰۱
- ط) المجتمع الشیعی؛ التزامات و امتیازات؛ کما یریده أهل البيت علیهم السلام ۳۳۲
- ی) الامام الخمینی علیه السلام فی الذکری الثبوتی الأولى لمیلاده المبارک ۳۴۵
- ک) خطوات عملیة علی ذرّب التقرب؛ موجبات الفرقة و وسائل الوحدة ۳۵۱
- ل) القومیة فی میزان الإسلام ۳۵۷
- م) الخطّ المرجعی ۳۶۹
- ن) بحاجة إلى منهجیة جدیدة ۳۷۵

- ۳۷۷..... (س) لیس الاسلام دین الحرب بل دین الجهاد.....
- ۳۸۱..... ۸. توصیه‌ها.....
- ۳۸۱..... (ف) توصیه‌هایی به مبلغان.....
- ۳۸۲..... (ب) سه نکته به طالبان علم.....
- ۳۸۳..... (ج) فرصت‌ها را دریابید.....
- ۳۸۴..... (د) دوری از خرافه.....
- ۳۸۷..... ۹. جهانی‌اندیش.....
- ۳۸۸..... (ف) در محضر امام.....
- ۳۹۰..... (ب) در جمع دوستان پاکستانی.....
- ۳۹۱..... (ج) در جمع گروهی از طلاب کربلا.....
- ۳۹۲..... (د) سفر به سریلانکا.....
- ۳۹۶..... (ه) سفر به زاگرب.....
- ۳۹۶..... گزارش اول (رمضان ۱۴۲۲ق)
- ۴۰۰..... گزارش دوم (رمضان ۱۴۲۳ق)
- ۴۰۳..... (و) گزارش سفر به مالزی.....
- ۴۱۳..... (ز) گزارش سفر به مالزی و سنگاپور.....
- ۴۱۷..... گزارشی از فعالیت تبلیغی در مالزی و سنگاپور.....
- ۴۲۱..... (ح) توصیه‌ها به شیعیان جنوب شرق آسیا.....
- ۴۲۱..... نامه نخست.....
- ۴۲۳..... نامه دوم.....
- ۴۲۸..... نامه سوم.....
- ۴۳۱..... نامه چهارم.....

- ۴۳۱ ..... نامه پنجم
- ۴۳۲ ..... نامه ششم
- ۴۴۲ ..... نامه هفتم
- ۴۴۷ ..... (ط) درنگی در تبلیغات مسیحیت
- ۴۴۹ ..... (ی) اصول تبلیغ بین الملل
- ۴۵۳ ..... ۱۰. فرصت تبلیغی حج
- ۴۵۴ ..... (ف) حج از دو نگاه
- ۴۵۷ ..... (ب) تدوین کتاب الحقیقه کما هی
- ۴۵۷ ..... (ج) دیدار و مناظره با بن باز مفتی اعظم سعودی
- ۴۶۲ ..... (د) دیدار با محمد ناصرالدین آلبنی
- ۴۶۳ ..... (ه) گزارش از یک سفر عمره
- ۴۶۵ ..... (و) دیدار با جمعی از نیجریه در عمره
- ۴۶۸ ..... ۱۱. پدر شهید
- ۴۶۸ ..... (ف) شانزده بهار
- ۴۷۰ ..... (ب) رؤیای صادقانه
- ۴۷۱ ..... (ح) وصیتنامه شهید محمدصادق خوشنویس
- ۴۷۸ ..... ۱۲. در آرزوی شهادت

بخش دوم

پس از زندگی

- ۴۸۳ ..... ۱. درگذشت
- ۴۸۶ ..... ۲. پیام تسلیت مراجع عظام و علما
- ۵۰۹ ..... ۳. پیام تسلیت مجامع و مراکز علمی
- ۵۱۹ ..... ۴. بازتاب رسانه

بخش سوم درباره زندگی

۱. قلم هنرمند/ حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی ۵۲۳
۲. موفقیت در عرصه های مختلف/ حجت الاسلام و المسلمین سید عبدالفتاح نواب..... ۵۲۴
۳. پُرتلاش و متواضع / حجت الاسلام و المسلمین سید علی قاضی عسکر..... ۵۲۸
۴. مدرسه اخلاق / حجت الاسلام و المسلمین سید جواد شهرستانی ۵۳۱
۵. خستگی ناپذیر/ آیت الله نجم الدین طبسی ۵۳۲
۶. العلماء ورثة الأنبياء / حجت الاسلام و المسلمین دکتر حسن زمانی..... ۵۳۶
۷. اخلاص مستمر / حجت الاسلام و المسلمین شیخ مهدی انصاری قمی ۵۴۳
۸. جهاد در راه اهل بیت / آیت الله محمد جواد طبسی ۵۴۵
۹. جامعیت / آیت الله سید منذر حکیم ۵۴۸
۱۰. نبذة من حياة الاستاذ/ آیت الله السید محمد رضا الحسینی الجلالی ۵۴۹
۱۱. بر خوداری از سه مدال قرآنی / حجت الاسلام و المسلمین ماندگاری ۵۵۱
۱۲. دفاع از عقاید تشیع / حجت الاسلام و المسلمین محمد جعفر طبسی ۵۵۸
۱۳. مجاهد نستوه/ حجت الاسلام و المسلمین علیرضا سبحانی ۵۶۰
۱۴. الگوی تمام عیار / دکتر محمود واعظی ۵۶۱
۱۵. بیست خصلت ممتاز / حجت الاسلام و المسلمین محمد امین پورامینی ۵۶۵
۱۶. نماد وحدت / حجت الاسلام غریب رضا ۵۷۵
۱۷. مبلغ بین المللی / حجت الاسلام و المسلمین ناصرالدین انصاری قمی ۵۷۶
۱۸. قله علم و اخلاق/ حجت الاسلام و المسلمین سید محمد رضا آل ایوب ۵۷۷
۱۹. علامه در طلبه پروری / حجت الاسلام محققیان ۵۷۹
۲۰. عالم انقلابی/ حجت الاسلام یحیی جهانگیری سهروردی ۵۸۰
۲۱. علم و عمل توأم/ دکتر جنان واسطی پور ۵۸۱
۲۲. تلاشگر اقالیم قبله/ دکترهادی انصاری قمی ۵۸۳
۲۳. الشیخ جعفر الیهادی و دوره علمی فی کربلاء/ سید سلمان آل طعمة ۵۹۰

۲۴. جهاد علمی / حجت‌الاسلام علی خوشنویس (فرزند استاد)..... ۵۹۶
۲۵. هفت خصلت استاد / حجت‌الاسلام محمدباقر پورامینی..... ۶۰۳
۲۶. از «مدیوم تلویزیون» تا کتابی همچون یک موسوعه/ استاد جعفر تارین..... ۶۱۰
۲۷. اقدام به موقع/ استاد حاج کامل زهیری..... ۶۱۲
۲۸. نَفَس الهی / حجت‌الاسلام مرتضی خاکسار..... ۶۱۴
۲۹. از نگاه فرزند/ حجت‌الاسلام محمدحسین خوشنویس..... ۶۱۹

بخش چهارم

تصویر زندگی (اسناد و تصاویر)

- الف) اسناد..... ۶۴۹
- ب) تصاویر..... ۶۵۷
- فهرست منابع..... ۶۸۷

دیباچه

تبیین معارف دین و پیوند انسان‌ها با اسلام اصیل، چونان تابش خورشید بر گیتی گرمابخش حیات انسان بوده، او را به هدایت رهنمون می‌سازد.

اسلام دینی جهانی است و به عنوان خاتم ادیان به زمان و مکانی محدود اختصاص ندارد. از این رو تبلیغ دین جایگاه ممتازی دارد؛ بدان سان که سیره پیامبر ﷺ و عترت همواره بر تبلیغ دین استمرار داشت و رهروان خود را نیز بر تبلیغ رسالت الهی توصیه می‌کردند.

امام رضا علیه السلام مبلغان دین را احیاگران و مروجان حرکت ائمه اطهار علیهم السلام معرفی می‌کند؛ زمانی که عبدالسلام بن صالح هروی از ایشان می‌پرسد چگونه شخصی می‌تواند امر شما را احیا کند، حضرت می‌فرماید: «علوم ما را بیاموزد و آن را به مردم بیاموزاند؛ زیرا اگر مردم زیبایی‌های سخنان ما را بدانند، بی‌گمان از ما پیروی می‌کنند».^۱

اما مبلغی می‌تواند این مأموریت الهی را به انجام رساند که ایمان به هدف، دانش کافی، اخلاص و سعه صدر داشته باشد. آیت‌الله جعفر خوشنویس (جعفر الهادی) بیش از چهار دهه از حیات پربار خود را در راستای تبیین و تبلیغ معارف اسلام ناب محمدی قرار داد و افزون بر انتشار ده‌ها اثر فاخر، با سفر به ده‌ها کشور آسیایی، اروپایی، آمریکایی و آفریقایی، عطش مخاطبان را با معارف اهل بیت علیهم السلام سیراب نمود. هنر بزرگ استاد خوشنویس حضور مسئولانه، مستمر، مؤثر و فعال در بعثه مقام معظم

رهبری بود؛ چنان‌که می‌توان ایشان را به دلیل مراجعات بسیار و جلسات مشفقانه با نخبگان و مسلمانان جهان عرب در ایام حج، چهره شاخص و ممتاز هیئت علمی و امور بین‌الملل بعثه برشمرد.

این کتاب با تأکید نماینده محترم ولی فقیه در حج و زیارت و به پاس گرامیداشت این استاد و مبلغ خستگی ناپذیر تدوین شده است. بر خود لازم می‌دانیم از مرجع عالی‌قدر آیت الله العظمی شیخ جعفر سبحانی به سبب نگارش تقریظ برای این کتاب، و از عالمان، فرهیختگان و شاگردان استاد که در تهیه مطالب ارزنده این اثر همراهی کردند و همچنین از حجت‌الاسلام شیخ محمدحسین خوشنویس در تنظیم آن سپاسگزاری کنیم.

پژوهشکده حج و زیارت

تقریظ حضرت آیت‌الله العظمی جعفر سبحانی (دامت برکاته)

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ﴾

آیه گواه بر آن است که عالمان درجات گوناگونی دارند؛ یعنی همه عالمان مقربان درگاه الهی می‌باشند در عین حال مقامات قربی آنان متفاوت است. این نوع تفاوت بستگی به خدمات آنان به دین الهی و ارشاد مردم دارد. آنان که با زبان و بیان و قلم و خامه همراه با اخلاص، بیشترین تلاش را نموده‌اند، مسلماً درجه برتری نزد خدای متعال دارند. فقید سعید مرحوم حجت‌الاسلام و المسلمین جناب آقای جعفرالهادی خوشنویس رضوان خدا بر او باد از دو نیرو برخوردار بود:

۱. نیروی بیان و گفتار آن هم به دو زبان عربی و فارسی؛ و این یکی از نعمت‌های الهی بود که بتواند در کشورهای عربی به سخنرانی پرداخته و بدرخشد و در عین حال در مناطق مختلف ایران بر منبر تکیه و با بیان شیرین حقایق دینی را بیان کند.
۲. قلم، آن هم به دو زبان؛ بالاخص به زبان عربی که توانست در ردیف نویسندگان مشهور جهان عرب قرار بگیرد.

شناخت اینجانب با ایشان از زمانی آغاز شد که در درس اصول اینجانب در مسجد فاطمی حاضر می‌شد. روزی بخشی از ترجمه کتاب فروغ ابدیت اینجانب را نشان من داد و مورد اعجاب من قرار گرفت. از آن زمان رابطه استادی و شاگردی به رفاقت و

دوستی تبدیل شد و فرصت را غنیمت شمردم که از این قلم بهره‌گیری شود. ولذا در طول دوستی قسمتی از نوشته‌های اینجانب را به عربی برگردانده که هم‌اکنون مورد استفاده خوانندگان گرامی می‌باشد.

چون آثار ایشان در این کتاب به تفصیل بیان شده در این باره بیش از این سخن نمی‌گوییم. چیزی که باید در پایان متذکر آن شوم تقوی و پرهیزگاری ایشان است که در طول آشنایی با او سخنی از ایشان بر خلاف رضای حق نشنیدم و اخلاص او به خاندان رسالت از قلم و بیان او آشکار بود. درباره علاقه او به انقلاب اسلامی کافی است که دو فرزند عزیز خود را به جبهه جنگ فرستاد، یکی جام شهادت نوشید و دیگری هم پس از بیماری ممتد در اثر شیمیایی شدن شفاء یافت و او شهادت فرزند خود را با رحابت صدر استقبال کرد. در پایان رضوان خدا را بر فقید سعید خواهانم و به خاندان مرحوم جعفرالهادی خوشنویس تسلیت می‌گویم و از فرزندان عزیز ایشان خواهانم که به نشر آثار پدر بزرگوار خود همت بگمارند. «سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا»

جعفر سبحانی

۱۴۰۰/۰۸/۱۶ ش

۱ ربیع الثانی ۱۴۴۳ ق

مقدمه

روش علمای ربانی و مبلغان مکتب اهل بیت علیهم السلام برای تشنگان راه حقیقت، همیشه راهنما است. آنان از دو بُعد واسطه‌ای گران‌بها برای درک سیره و کلمات معصومان علیهم السلام شده‌اند: نخست تلاش و جدیت ایشان برای تدوین سیره و سخن پیامبر و امامان علیهم السلام و تبیین معارف عالی اسلام است و بُعد دوم: - که به نظر می‌رسد اهمیتش در حد بُعد نخست و شاید فراتر از آن باشد - پیشگامی آنان در عمل به آن فرامین است که درسی عملی برای همگان به شمار می‌آید. مرحوم آیت‌الله شیخ محمدجعفر خوشنویس (جعفرالهادی) به عنون مبلغ خستگی‌ناپذیر نمونه‌ای موفق از این عالمان دین در دوره معاصر است.

آنچه در این مجموعه از نظر شریف خوانندگان محترم می‌گذرد، نگاهی کوتاه و سریع به زندگی علمی و فعالیت‌های تبلیغی این عالم اندیشمند و فرهیخته، از آغاز تا طلبگی و هجرت تا رحلت است. همچنین گذری بر خاطرات و گزارش‌ها و اظهارات دوستان، استادان و شاگردان مرحوم آیت‌الله خوشنویس، حاکی از تلاش بی‌وقفه و مستمر و مخلصانه ایشان در راه تبلیغ مکتب انسان‌ساز اهل بیت علیهم السلام است.

این کتاب در چهار بخش اصلی و هر بخش دارای فرازهای متعددی به این ترتیب

است:

بخش اول: سیری در زندگی؛

بخش دوم: پس از زندگی ؛

بخش سوم: درباره زندگی؛

بخش چهارم: تصویر زندگی (اسناد و تصاویر).

در پایان به نمایندگی از سوی خاندان آن مرحوم ، از حضرت آیت‌الله العظمی جعفر سبحانی در تدوین و ارائه تقریظ برای درج در آغاز این کتاب و از نماینده محترم ولی فقیه در امور حج و زیارت، حجت‌الاسلام و المسلمین حاج سید عبدالفتاح نواب، برای پیشنهاد تألیف کتاب حاضر و انتشار آن و همچنین از همه عزیزان و فضایی که ما را به هر شکلی در تدوین و تنظیم این یادنامه یاری رساندند ، کمال قدردانی را داریم و توفیقات روزافزون و خیر دنیا و آخرت را برای این بزرگواران از خدای متعال خواستاریم. امیدواریم که این توفیق را داشته باشیم و در آینده نزدیک تمام آثار صوتی و تصویری و نوشتاری مرحوم استاد خوشنویس را در مجموعه‌ای گردآوری کنیم و در اختیار علاقه‌مندان و جویندگان معارف ناب اهل بیت علیهم‌السلام قرار دهیم؛ ان شاء الله.

محمدحسین خوشنویس / بهار ۱۴۰۱